

'Fantommerrie' door Marieke Lucas Rijnveld

In gedachten en op papier kort ik de naam van schrijfster Marieke Lucas Rijnveld steevast af tot MLR, misschien dat ik het zo ergens gelezen heb. Er wordt namelijk flink wat geschreven over het werk en de persoon van Marieke Lucas Rijnveld. De romans en poëzie van deze jonge auteur prikkelen, vallen op, winnen prijzen en oogsten naast lof uiteraard ook kritiek. Ook de persoonlijke identiteit en keuzes van MLR zie je veel terug in de media. Bijvoorbeeld de vraag met welke voornaamwoorden de auteur zich identificeert. Voor deze recensie maak ik gebruik van 'zij' en 'haar', volgens haarzelf in de Vlaamse krant 'De Tijd'* van 14 augustus jl. voorlopig het meest passend voor haar in het Nederlands. Er ging ook veel media aandacht naar het feit dat zij in eerste instantie gevraagd was om de Nederlandse vertaling van *The Hill We Climb* van Amanda Gorman te verzorgen. Die is uiteindelijk vertaald door Zaire Krieger.

In de twee dichtbundels en twee romans die Marieke Lucas Rijnveld vooralsnog op haar naam heeft staan, spelen thema's als kind zijn, rouw, misbruik, angsten, gezien worden en zich jongen voelen een grote rol. Het boerenleven vormt vaak het decor: "(...) *dat het leven vergelijkbaar is met een akker omploegen zonder tractorrijbewijs*" en "*het drogestofgehalte van liefde is vaak te laag waardoor conserveren net als bij kuilgras haast onmogelijk is.*"

Haar romans werden al gerecenseerd voor de vrouwenbibliotheek (

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2018/10/08/de-avond-is-ongemak-door-marieke-lucas-rijneveld/> en

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2021/03/23/mijn-lieve-gunsteling-door-marieke-lucas-rijneveld/>)

Met haar eerste bundel *Kalfsvlies* uit 2015 won ze de C. Buddingh'-prijs voor het beste poëziedebuut. In *Fantommerrie*, haar tweede dichtbundel, lopen lichtheid en zwaarte in elkaar over. Er zit veel herkenning van deze tijd in de gedichten, bijvoorbeeld de woorden Marktplaats, Willem Wever, Harry Potter, Windows 95 in één enkel gedicht. De kenmerkende stijl waarmee ik in haar romans al kennis had gemaakt, is ook weer volop aanwezig: een stortvloed van beelden zonder punten en komma's, met een hoog tempo als gevolg. Enkele gedichten, zoals *Wie er binnen mist*, lijken direct weggelopen uit de *Avond is ongemak*, haar debuutroman, die in 2020 de International Booker Prize won. Door de hele bundel vind je rake beelden die direct, en soms na even nadenken, met de nodige humor de essentie bloot leggen: "*Succes is hier het konijn van de burens, voor je het weet zet je je vork erin.*"

De metaforen volgen elkaar snel op en in sommige gedichten zorgt dat voor een overdaad, zoals in *Een jongen, een clown* waar juffen zijn als eeuwig puntenslijpsel, kennis als afgebroken punt in 't molentje blijft zitten en de avond als twintig op elkaar gestapelde vuilniszakken is. Geen gedicht en geen beeld zijn hetzelfde in deze bundel. De rode lijnen vanuit de thematiek die je terug ziet keren, zorgen voor samenhang. MLR schrijft veel over de kindertijd. Het is leuk om daarnaast in *Fantoommerrie* ook in een enkel gedicht de levensfase als volwassene in Utrecht terug te zien. Zo lees je over de nieuwkomer in Utrecht die op de Ganzemarkt met een meisje zoent en herkent elke Utrechter deze geur: "*De kraaien ruiken rouw van verre zoals wij de Douwe Egberts-koffiefabriek*".

In de motto's van Anna Enquist en Fleetwoord Mac, die aan het begin van de bundel staan, voel je al de worsteling met het leven, het zijn. De bundel ademt het zoeken naar je plek in de wereld en de pijn die daarmee gepaard gaat en die Anna Enquist mooi omschrijft in *Fantoom*:

*"Het is een woord voor pijn die geen
bestaansrecht heeft; je lijdt aan
een afwezigheid, je snakt met hart
en huid naar wat er eerst nog was."* uit *Gedichten 1991-2012* van Anna Enquist

Waar angst, rouw en trauma de kop opsteken, worden die gevoelens geflankeerd of misschien zelfs gemaskeerd door beelden die zo origineel en absurd zijn dat het zowel ernstig als luchtig overkomt, zoals in *De schemering van het geweten* waar "*mijn hart net als mijn rekschrift vol met optelsommen en verkeerde uitkomsten staat.*"

En ook in het titelgedicht dat, net als haar roman *Mijn lieve gunsteling*, over misbruik gaat (bij uitstek een zwaar thema), zijn de beelden naast heftig ook delicaat en raak:

*"Bedplassen is hetzelfde als voor je beurt praten omdat er zoveel te
vertellen valt. Vannacht was ze weer de fantoommerrie met een doffe
vacht, niemand die de moeite had genomen haar zo te kleden dat ze beter
overeenkwam."* (pag 43)

Hopelijk kunnen we nog veel woordkunsten van Marieke Lucas Rijneveld verwachten de komende jaren!

Uitgeverij AtlasContact, 2019
Pagina's 63
ISBN 978 9025 453 459

Recensie door Kim ter Beke, november 2021

*

<https://www.tijd.be/cultuur/literatuur/marieke-lucas-rijneveld-ik-geniet-alleen-van-schrijven-het-leven-daarbuiten-vind-ik-moeilijk/10325878.html>